

บทความวิทยานิพนธ์
การติดตามและประเมินการจัดการเรียนการสอน
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

Follow-ups and Evaluation of Organization of Learning
and Teaching, Measurement and Evaluation of Learning
in Large-sized Classes for General Education Division
in a Bachelor's Degree Program

บ้งอร บุตรราช ¹

ดร.นุชวรา เหลืองอังกูร ²

รศ.สมนึก ภัททิยธนี ³

บทคัดย่อ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ นำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีเป็นสุข

¹ มหบัณฑิตสาขาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต และเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการบริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 15 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 48 คน นิสิตที่เคยเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 375 คน และ นิสิตที่เรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 377 คน รวมทั้งหมด 815 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับอาจารย์เป็นผู้ตอบ จำนวน 75 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ .23 ถึง .89 และ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .98 ฉบับที่ 2 สำหรับนิสิตเป็นผู้ตอบ จำนวน 66 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ .24 ถึง .73 และ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$ และ 3.40) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหา กลุ่มวิชา ด้านการจัดผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านคุณภาพของนิสิต ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2. นิสิตที่เคยเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 และ นิสิตที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$ และ 3.63) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหา กลุ่มวิชา ด้านการจัดผู้สอน ด้านวิธีการสอน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และ ด้านคุณภาพของนิสิต ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมาก ด้านอาคารสถานที่สื่อและอุปกรณ์การสอน ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

3. นิสิตที่เคยเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 กับ นิสิตที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิชาบังคับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหาหลักสูตรวิชา โดยนิสิตที่เคยเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาบังคับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ สูงกว่า นิสิตที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

โดยสรุป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในชั้นเรียนขนาดใหญ่ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน โดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและส่งเสริมการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพของนิสิตให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การติดตาม

ABSTRACT

General Education Division is a part of the bachelor's degree program at Mahasarakham University. It emphasizes development of learners to be well - informed, with wide worldview, understanding nature, self, other people and society, to be knowledge seekers, able to think logically, and use the language for communication well. Learners must have morality and awareness of values of art and culture of Thai society and international civic society, and must be able to implement the knowledge in living and existence joyfully in the society. The purposes of this study were to examine opinions of instructors and students, and to compare students' opinions concerning organization of learning and teaching the required courses in the General Education Division, in languages group, humanities group, and social sciences group in the large-sized classes. The sample used in the study

consisted of 15 Faculty of Humanities and Social Sciences Administrative Committee members, 48 instructors, 375 students who enrolled courses in the first semester of the academic year 2007 and 377 students who enrolled courses in the second semester of the academic year 2007, totally 815 subjects, obtained using the multistage random sampling technique. The instruments used in this study were two 5 rating scale questionnaires on organization of learning and teaching of the required courses in the General Education Division. Questionnaire 1 was for instructors comprising 75 items with discriminating powers (r_{XY}) ranging .23 - .89 and a reliability of .98. Questionnaire 2 was for students comprising 66 items with discriminating power (r_{XY}) ranging .24 - .73 and a reliability of .96. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean and standard deviation ; and t-test (independent samples) was employed for testing hypotheses.

The results of the study were as follows :

1. The Faculty of Humanities and Social Sciences Administrative Committee members and instructors opined concerning organization of learning and teaching the required courses in the General Education Division in languages group, humanities group and social sciences group in large-sized classes as a whole at a medium level ($\bar{X}$ =3.42 and 3.40). When classified into each aspect, it was found that in the aspects of purposes and scopes of contents of courses group, providing instructors, teaching methods, organization of learning teaching, activities, and measurement and evaluation, the respondents opined at a high level. However, in the aspects of curricular management ; buildings and spaces, media and teaching aids ; and student quality, the respondents opined at a medium level.

2. The students who enrolled courses in the first semester of the academic year 2007 and those who enrolled courses in the second semester of the academic year 2007 opined concerning organization of learning and teaching require courses in the General Education Division in languages group, humanities group, and social sciences group in large-sized classes as a whole at a high level ($\bar{X}$ =3.69 and 3.63). When classified into each aspect, is was found that in the aspects

of purposes and scopes of contents of courses group, providing instructors, teaching methods, organization of learning teaching activities, measurement and evaluation, and students quality, the aspect of buildings and spaces, media and teaching aids, the respondents opined at a medium level.

3. The students who enrolled courses in the first semester of the academic year 2007 and those who enrolled courses in the second semester of the academic year 2007 opined differently concerning organization of learning and teaching required courses in the General Education Division in languages group, humanities group, and social sciences group in large-sized classes at the .05 level of significance in the aspect of purposes and scopes of contents of courses group. The students who enrolled courses in the first semester of the academic year 2007 had higher opinions concerning organization of learning and teaching required courses in the General Education Division in languages group, humanities group, and social sciences group in large-sized classes than those who enrolled courses in the second semester of the academic year 2007. However, in the other aspects they did not have different opinions.

In conclusion, Mahasarakham University should improve organization of learning and teaching in the General Education Division in large-sized classes aids by allocating adequate budgets and should increase student quality to be better.

Keyword : Follow-ups

บทนำ

การติดตามและประเมินผล ช่วยให้เราได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าเป็นอย่างไร คู่มากับการลงทุนหรือไม่ และยังเป็นแรงจูงใจให้ผู้ดำเนินงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เกี่ยวข้องถึงการวัดผลที่เป็นกระบวนการที่จะตรวจสอบคุณภาพของการเรียนการสอนว่าได้ช่วยให้นักเรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้าการวัดผลพบว่ายังไม่เป็นไปตามที่วางไว้ ครูก็ต้องหันมาพิจารณาว่ากระบวนการในขั้นตอนใดที่ยังบกพร่องจะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร จะเห็นได้ว่าการวัดผลเป็นสิ่งที่จะต้องทำตลอดเวลาควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ไม่ใช่เป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายของการเรียนการสอน

ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานสังกัดฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการติดตามและประเมินการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนวิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รับผิดชอบ ได้แก่ กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และ กลุ่มสังคมศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาเฉพาะในชั้นเรียนขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่เคยเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 กับ นิสิตที่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่

ระเบียบวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 31,718 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 15 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 48 คน นิสิตที่เคยเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 14,980 คน และ นิสิตที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 16,675 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 815 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 15 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 48 คน นิสิตที่เคยเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 375 คน และ นิสิตที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 377 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับอาจารย์เป็นผู้ตอบ จำนวน 75 ข้อ ฉบับที่ 2 สำหรับนิสิตเป็นผู้ตอบ จำนวน 66 ข้อ

3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินสำรวจข้อมูล จำนวน และตารางเรียน ตารางสอน ของอาจารย์และนิสิต จากระบบบริการการศึกษา เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปบังคับ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวม รายด้านและรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test (Independent Samples) ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยรวบรวมแบบสอบถาม ปลายเปิด สรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาบังคับ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในกลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ด้านความ มุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหา กลุ่มวิชา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการจัดผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ การสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านคุณภาพของนิสิต โดยภาพรวม จำแนกเป็น รายด้าน พบว่า คณะกรรมการบริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนนิสิตที่เคยเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 และนิสิตที่เรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 และ มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่เคยเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 กับ นิสิตที่เรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชา บังคับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสังคมศาสตร์ ในชั้นเรียน ขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความมุ่งหมายและขอบเขต เนื้อหา กลุ่มวิชา โดยนิสิตที่เคยเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 มีความคิดเห็น สูงกว่า นิสิตที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ด้านความมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหาหลักสูตร มีความสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สนับสนุนการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของผู้สอน ในด้านการสัมมนาอบรม ศึกษาดูงาน ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
3. ด้านการจัดผู้สอน สัดส่วนของผู้สอนต่อจำนวนนิสิตยังไม่เหมาะสม เพราะจำนวนนิสิตมีมากเกินไป ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตเป็นไปได้ยากเพราะสัดส่วนที่ไม่เหมาะสม
4. ด้านวิธีการสอน ผู้สอนเข้าใจหน้าที่ของตน และในการสอนแต่ละวิชาได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของวิชาให้ผู้เรียนทราบ มีเอกสารและตำราประกอบการสอน ใช้เทคนิคการสอนหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนสนใจ พอใจและเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
5. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีข้อจำกัดด้านสถานที่ ที่ไม่เอื้ออำนวย
6. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน สภาพและขนาดห้องเรียน เสียงรบกวนจากภายนอก แสงสว่าง อุณหภูมิ ในห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์การสอน ยังไม่ดีเท่าที่ควร
7. ด้านการวัดและประเมินผล ควรชี้แจงเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ชัดเจนและเหมาะสมตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนทราบ
8. ด้านคุณภาพของนิสิต ผู้สอนมีความคาดหวังให้นิสิตเป็นผู้มีลักษณะตามความมุ่งหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรปรับปรุงจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในชั้นเรียนขนาดใหญ่ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน โดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและส่งเสริมการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพของนิสิตให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา สุวรรณทะ. (2540) ภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การคว่ำแบบอิสระ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546) การวัดผลการศึกษา. กาลสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.